

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט
נר מצוה

(א) [שבת קלה: וט"ז],
(ב) [בבבא בתרא: ט"ז],
(ג) גיטין מז: כ"ב ק"ה,
(ד) מדרים עב: מ"ד י"ג,
(ה) [לקמן ט"ז, ו] (במדרש
י"ח), (ו) ג"ר רש"י דלי"א
למנוח דפליגי

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומתוך לקראי
כ"י יונתן א"ס כ"ל ותיבת
דמילת מתקן: (ב) שם
ונשאל בעלה עמה אשה:
(ג) רש"י ד"ה עבד וכו'
אין דין שואל וגם משאיל
בזהבם בר שאין לו:
(ד) תוס' ד"ה שאל וכו'
ואמאי נקט. כ"כ פ"י ופ"י
אמ"ל דיש כח לאשה כחו
לבעל אמאי נקט שאל מן
האשה ולא נקט שאל מן
הבעל:

מוסף רש"י

המוכר שדהו לחבירו
לפירות. שיאכל הלווקח
פירות עד עשר שנים
ומתוך הקרקע לבעלים,
וזמן שאין היבול נוהג
קאמר, דהיינו משגלו בעט
קאזון ושעט גז, שגלו
תחלה מעבר הירדן ע"י
סמריים עד חרבות ירושלים,
דלי' בזמן שיבול נוהג פתם
בצורים, דקרינא א"ר
האדמה אשר נתתה לי
סופה לחור ביבול (גיטין
מ"ח). מביא וקורא. מקרא
בצורים, דקרינא א"ר
האדמה אשר נתתה לי
ל, ומיניו כהנהג חייב,
דמיניו אשר תפיל מחלבי,
שמיניו שיעברו לי ירקת,
הקרקע לפירותיו (שם).
כקנין הגוף דמי. ויכול
לומר מראשית פרי האדמה
אשר נתתה לי (גיטין מ"ח).
ואישה יפרנו. ולא שלח
(נדרים ע"ב).

רבה סבר לה כר' יונתן. דלמך אחד משמע ומתוך דרשא
דקראי כרבי יונתן למידרש כי הני מתני' דלעיל: דסניא וסניא
איך לא גרסינן אלא קראי קא נקיט. והא דמפיך זהא דרבה
וקא נקיט קראי איפכא לאו דוקא. ונראה צעניי שטעו בגירסא
להגיה בספרים דכרבי דהא מתני'
קמייתא כרבי יאשיהו וההיא מתוך
אביי ובתרייתא כר' יונתן וההיא
תיך רבא ולא היא דכל כמה דנקטיה
לכו לקראי זין כסדר זין הפוך זין
לר' יאשיהו זין לר' יונתן חדא דרשא
היא למר כדלית ליה ולמר כדלית
ליה ותרווייהו מתני' מתוך אביי כר'
יאשיהו ורבא כר' יונתן: איפוך אנא.
לומר שבשעת שזירה פוטרנו ולא
בשעת שאלה: שכן חייב צאנוסיה.
על אותה שעה מתחייב הוא: שכן
חייב צאנוסיה. ע"י: רב אשי אמר.
מקרא גופיה משמע דאשעת שאלה
קפיד דמעט רעהו משמע לא רעהו
עלמא נשאל לו ועלה מסיק קרא שלם
ישלם אלמא אשעת שאלה קפידא
קאי: אי לאו הך. דהדור ופריש
מילתא טפי לא הוה מנינו למילף מעט
רעהו ולא רעהו עלמא דאיכא למימר
אורחיה וקרא למישמעיה הכי וז"ש
בבעלים וז"ש בלא בעלים חייב
והשתא דגלי סופא דבעלים פטור
ואחד מינייהו קאי פטור ולא על
חזירתה ילפינן מיניה גילוי מילתא
דאשעת שאלה קפיד: שאלה לרבעה.
הוא עלמא: מהו. מתיב צאנוסיה
או לא: ליראום. שיהא נראה עשיר
חשוב ולא ימשכו בעלי בתים ידיהן
ממנו להקיפו בצמנא ובאשראי:
הנאה מיניה. שנהנה צבאמה עלמה:
שאל צ' פרוס וכו'. אמ"ל פחות
מפרוטו לאו כלום הכא מאי: מן
שופטין. פרה שהיא של שניהן:
שופטין שאלו. לחרוש זה קרקע
של שותפות: ונשאל הבעלים: לאחד
מן. למלאכתו שאינה של שותפות:
כולו שואל בעינן. שיהא הבעל נשאל
לכל שואל פרטו: שאל מן האשה.
פרה של נכסי מלוג: ונשאל לו בעלה.
למלאכתו: אשה ששאלה. לחרוש
קרקע מלוג ונשאלו הבעלים לבעל
למלאכת עלמא: קנין פירוט. שהבעל
אוכל פירות מלוג כקנין הגוף דמי
והוה ליה בעלים שואל ונשאל כאילו
קרקע ופרה שלו: השאל לי. בשבילי:
המוכר שדהו לפירות. שיאכל לוקח
פירותיה צ' ג' שנים ואחר זמן תחזור
לבעלים מציא בצורים וקורא ארמי
אוצר אבי וכל הפרשה (נדרים כו)
וקורא אני צו הנה הבאתי [את] ראשית
פרי האדמה אשר נתתה לי דקנין
פירות כקנין הגוף: לאפוטרופוס.
היה הולך למדינת היס ומינה
אפוטרופא על נכסיו לזון אשתו
ובניו: עבד דלאו בר מצוה לא.
ושליחות נפקא לן (לעיל דף ע"א):
מתאם גם אחס"ו לרבות שלוחים
דבעינן דמיא דמשלח שיהיו דיניו
נוהגים צו זה אין דין שואל (א) נוהג צו
וגם משאל שאין לו כלום בלא רבו:
שואל

רבא סבר לה כרבי יונתן ומתוך לקראי כרבי
יונתן (א) דתני' ואם בעליו עמו לא ישלם משמע
דאיתיה בתרווייהו ומשמע נמי דכי איתיה
בחדא וליתיה בחדא פטור וכתיב בעליו אין
עמו שלם משמע דליתיה בתרווייהו
ומשמע נמי דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא
חייב לומר לך היה עמו בשעת שאלה אין
צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה
עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו
בשעת שאלה איפוך אנא מסתברא שאלה
עדיפא משום דקא מייתי לה לרשותיה
אדרבה שבורה ומתה עדיפא שכן חייב
באונסי' אי לא שאלה שבורה ומתה מאי
עביד ואי לאו שבורה ומתה שאלה מאי
עביד אפילו הכי שאלה עדיפא שכן חייב
במוזנותיה רב אשי אמר אמר קרא וכו' ישאל
איש מעם רעהו ולא רעהו עמו שלם ישלם
הא רעהו עמו פטור אי הכי בעליו אין עמו
ואם בעליו עמו למה לי אי לאו הנך הוה
אמינא האי אורחיה דקרא הוא יבעי רמי
בר חמא שאלה לרבעה מהו כדשיילי אינשי
בעינן ולהכי לא שיילי אינשי או דלמא
טעמא מאי משום הנאה והאי נמי הא אית
ליה הנאה ישאלה ליראות בה מהו ממונא
בעינן והאיכא או דלמא ממונא דאית ליה
הנאה מיניה בעינן וליכא ישאלה לעשות בה
פחות מפרוטא מהו ממונא בעינן ואיכא
או דלמא כל פחות מפרוטא לא כלום היא
ישאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה מהו מי
אמרינן זיל בתר שואל ומשאיל ואיכא או
דלמא זיל בתר פרות וכל חדא וחדא ליכא
ממונא ישאל משותפין ונשאל לו אחד מהן
מהו כולו בעליו בעינן והא ליכא או דלמא

ממונא דמיתהני מיניה. פירוט שמשתמש צו: ממונא בעינן
והאיכא. פ"י דממונא בעינן שיאיל לו והאיכא ואית
ליה נמי הנאה מיניה: ונשאל לו אחד מהן. תימה מאי קמיבעיא
ליה דכיון דאם נשאלו לו כל הבעלים פטור מהכל השתא יפטור מחליו
כדלמרי' במרובה (ב"ק דף ע"א): חמשה
צקר אפי' חמשה חלאי צקר וי"ל
דתס סברא הוא שיסלם לפי מה
שגבז אצל שאלה צבעלים אין סברא
לפטור והוי כדדוש ואין לך צו אלא
חדושו: שא"ל מן האשה. תימה
דמה כח יש לאשה להשאל צבכסי
מלוג שהפירות לבעל ולבעל יש לו
כח להשאל בלא רשותה והיא אינה
יכולה להשאל כלל (ו) ואמאי נקט שאל
מהאשה ויש לומר דאין הבעל יכול
להשאל או למכור פירות נכסי
מלוג בלא רשותה כדלמך רבא צבאשה
שנפלו (כתובות דף פ'): משום רוחא
דצימא אי נמי ה"ק שאל מן האיש
נכסי מלוג שהן של אשה מהו:

בעל פלוגתיה דר' יוחנן וריש
ל'קיש. לא צעני למימר
פלוגתא דמנאי היא דלפליגי גבי
המוכר עבדו ע"מ שימכנו עד לי
יום אי ראשון הוי צדין יוס או יומים
או שני (דליכא מ"ד (ב"ק דף ט').
דפליגי דמר דריש תתמו ומר דריש
כספו אי נמי אפי' למ"ד התם כקנין
הגוף דמי היינו משום שמייר המוכר
לעלמו פירות צעין יפה אצל בעלמא
לא: ש"ל"ח פלוגתא דר' יונתן
ור' יאשיהו דתניא ב"ר. וא"ר הכי
מדמה שאלה צבעלים לנדרים דהא
זוס דרשא איכא לרבי יאשיהו דלא
הוי שליח כמותו דבעלמא לא פליגי
וי"ל דטעמא דרבי יאשיהו התם
משום דכתיב תרי זמני אישה אישה
יקימנו ואישה יפרנו למעוטי שלוחו
וה"ל כמי צעליו תרי זמני אי נמי
משום דלשון צעליו ואישות משמע
ליה הוא דוקא ולא שלוחו:
אמר

מההוא פלגא דידיה מיהא מיפטר ישותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו
כולו שואל בעינן וליכא או דלמא בההיא פלגא דשיילי מיהת מיפטר ישאל
מהאשה ונשאל בעלה (א) אשה ששאלה ונשאל לבעל מהו (ב) קנין פירות כקנין
גוף דמי או לא אמר ליה רבינא לרב אשי האומר לשלוחו צא והשאל לי עם
פרתי מהו בעליו ממש בעינא וליכא או דלמא שלוחו של אדם כמותו
ואיכא א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל
שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיהו בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר
(א) המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' יוחנן אומר מביא וקורא ריש לקיש אומר
(ב) מביא ואינו קורא ר' יוחנן אומר מביא וקורא קנין פירות כקנין הגוף דמי
וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא קנין פירות ילאו כקנין הגוף דמי שליח
פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיהו דתניא (ג) האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתהא
אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהו
מופרין ת"ל (א) אישה יקימנו ואישה יפרנו דברי ר' יאשיהו ר' יונתן אומר מצינו
בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו א"ל רב עיליש לרבא האומר לעבדו צא
והשאל עם פרתי מהו תיבעי למ"ד ששלוחו של אדם כמותו תיבעי למאן דאמר
שלוחו של אדם אינו כמותו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו הני מילי
שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין
שלוחו של אדם כמותו ה"מ שליח אבל עבד (ד) יד עבד כיד רבו דמיא אמר
ליה (ב) מסתברא יד עבד כיד רבו דמיא בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו
שואל

ח א מ"י פ"א מהל'
שאלה ופקדון הלכה ד
סמך עשין כד טו"ע ח"מ
ס"י שם סע"ד:
ב ב ג ד ה מ"י שם פ"ב
הלכה ט סמך שם
טו"ע ח"מ ס"י שמו סע"י
י י ז ח ט"ז שם הל' ח
טו"ע שם סע"י יא:
יא ח ט י מ"י שם הלכה
ו טו"ע שם סע"י ט
יב טו"ע אה"ע ס"י פ"ה
ס"א:
יג ב ל מ"י שם הל' ה
טו"ע ח"מ ס"י שמו
סע"י ו:
יד מ ג מ"י פ"ד מהל'
בבבבא בתרא ו:
יז ס מ"י פ"ג מהל'
נדרים הלכה ט סמך
לאזון רמב טו"ע י"ד ס"י
רל סע"י ז:
יח ע מ"י פ"א מהל'
שלוחין ושותפין הל'
א סמך עשין כד טו"ע
ח"מ ס"י קפ"ב סע"י א:
יט פ מ"י פ"ב מהלכות
שאלה ופקדון הלכה ה
סמך עשין כד טו"ע ח"מ
ס"י שמו סע"י ו:
במדבר ל יד

תורה אור השלם

1 אם בעליו עמו לא
ישלם אם שכיב הוא קא
בשכרו: שבות כב יד
2 ובי ישאל איש מעם
רעהו ויגבר או מת
בעליו אין עמו שלם
ישלם: שבות כב יג
3 כל נדר וקבל בעת
אסור לענת נפש אישה
יקימנו ואישה יפרנו:
במדבר ל יד